

HYSSYTTELYN HINTA

Sosiaaliset ongelmat kasaantuvat alkoholin ympärille

Alkoholiongelma aiheuttaa yhteiskunnalle valtavat kustannukset. Noin miljardin euron suorien kustannusten lisäksi tulevat epäsuorat kustannukset esimerkiksi tuotannon menetyksistä. EVAn Arvo- ja asennetutkimuksesta paljastuu, että monet muutkin sosiaaliset ongelmat nivoutuvat alkoholin ongelmakäytön ympärille.

Alkoholiongelmaan puuttuminen olisi perusteltua myös muiden ongelmien lieventämiseksi. Puuttumista hankaloittaa kuitenkin hyssyttely. Alkoholiongelmista vaietaan, niitä siedetään ja niihin yritetään puuttua vasta, kun ongelmakäyttö seurauksineen on edennyt jo pitkälle.

Vaikka tilastot kertovat synkkää kieltään, viime vuosien kehitys on aiempaa valoisampaa. Nuorten humalahakuinen juominen vähenee, ja alkoholin kokonaiskulutus laskee. Alkoholikulttuuri on menossa oikeaan suuntaan.

Positiivista kehitystä on syytä ruokkia puhumalla yhä avoimemmin alkoholin riskikäytön haitoista. Kun ongelmakäyttöä ja alkoholihaittoja saadaan kuriin, myös myyntiä voidaan edelleen vapauttaa.

- ◆ Joka viides (19 %) suomalainen on huolissaan omasta tai läheistensä alkoholin tai päihteiden käytöstä. Suomalaisista 12 prosenttia arvioi oman tai läheistensä alkoholin käytön lisääntyneen koronapandemian aikana.
- ◆ Omalla kohdallaan alkoholin ongelmakäyttöä on kuitenkin havainnut vain kolme prosenttia vastaajista.
- ◆ Puolet suomalaisista (50 %) on sitä mieltä, että alkoholiongelmia hyssyttellään suomalaisilla työpaikoilla ja laajemminkin yhteiskunnassa.
- ◆ Väkivaltaa, hyväksikäyttöä ja kiusaamista esiintyy alkoholiongelmaisissa perheissä kolme kertaa keskimääräistä väestöä todennäköisemmin, köyhyyttä ja syrjäytymistä kaksi kertaa todennäköisemmin.

Alkoholin ongelmakäyttöä esiintyy noin joka viidennen suomalaisen lähipiirissä. Usein ongelmat eivät kuitenkaan jää pelkkään alkoholiin. Se nimittäin vaikuttaisi olevan yhdistävä tekijä monien muiden sosiaalisten ongelmien kanssa, paljastuu EVAn syksyllä 2020 tekemästä Arvo- ja asennetutkimuksesta. Ongelmiin puuttumista hankaloittaa alkoholin käyttöä koskeva vaikenemisen kulttuuri. Joka toisen mielestä alkoholiongelmia hyssytellään työpaikoilla ja laajemminkin yhteiskunnassa.

Alkoholin ongelmakäyttö on suomalaisille kohtuullisen tuttua. Joka viides (19 %) suomalainen ilmaisee olevansa huolissaan omasta tai läheistensä alkoholin tai päihteiden käytöstä (Kuvio 1a). Osuus on huomattava huolimatta siitä, että lähes kolme neljästä (73 %) ei alkoholi- tai päihdeongelmaa ole lähipiirissään havainnut.

Vaikka korkeammin koulutetut ovat jonkin verran vähemmän huolissaan, parempi sosioekonominen asema ei suojaa päihdeongelmilta. Joka neljäs johtavassa asemassa toimivista (25 %) sekä yrittäjistä (24 %) on huolissaan omasta tai läheistensä päihteiden käytöstä, työttömistä vain hieman useampi (27 %). Vähiten huolissaan ovat toimihenkilöt, joista joka seitsemäs raportoi huolta aiheuttavaa alkoholin tai päihteiden käyttöä (kaikki tulosten väestöryhmittäiset erittelyt löytyvät erillisestä Kuvioliitteestä).

Aihe on erityisen polttava koronapandemian takia, koska moni on siirtynyt etätöihin, mikä on tehnyt alkoholiongelmien tai niiden pahenemisen havaitsemisen työpaikoilla aiempaa vaikeammaksi. EVAn kevään 2020 Arvo- ja asennetutkimuksessa ilmeni, että noin puolet työssäkäyvistä oli kevään korona-aikaan koko- tai osa-aikaisesti etätöissä.¹

Useampi kuin joka kymmenes (12 %) arvioikin oman tai läheistensä alkoholinkäytön lisääntyneen koronapandemian aikana (Kuvio 1b). Useimmat (78 %) eivät ole kuitenkaan havainneet tällaista muutosta.

Yleisintä alkoholinkäytön lisääntyminen pandemian aikana näyttää olevan työttömillä (21 %) sekä ikäryhmistä 18–25-vuotiailla (18 %) tai heidän läheisillään. Yli 65-vuotiaista vain kolme prosenttia arvioi oman tai läheistensä alkoholinkäytön lisääntyneen korona-aikaan (ks. Kuvioliite).

EVAn Arvo- ja asennetutkimuksessa saattaa toistua usein havaittu ilmiö, että ihmiset aliarvioivat tai kaunisteleivat omaa alkoholinkäyttöään. Työikäistä väestöä seuranneen suomalaisen tutkimuksen mukaan nimittäin joka neljäs työikäinen lisäsi alkoholin kulutustaan kevään korona-aikana.²

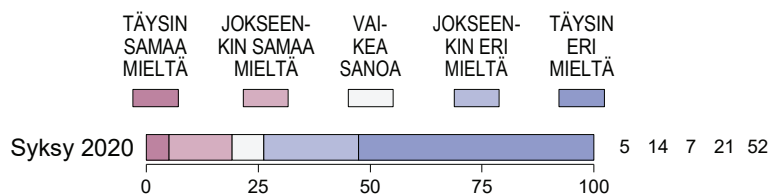
Ahdistus ja masennus ovat yleisiä

Omalla kohdallaan alkoholin ongelmakäyttöä raportoikin vain kolme prosenttia vastaajista. Joka neljäs (24 %) on kuitenkin kohdannut alkoholin ongelmakäyttöä ystäväpiirissään, lähes joka viides (18 %) perhepiirissään ja joka kymmenes (11 %) työpaikallaan (Kuvio 2).

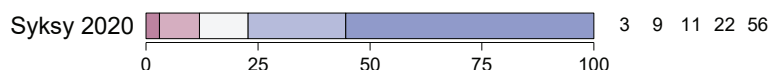
Naiset törmäävät alkoholin ongelmakäyttöön huomattavasti miehiä useammin perhepiirissään, miehet taas naisia useammin ystäväpiirissään tai työyhteisössä (ks. Kuvioliite).

KUVIO 1. Oma/läheisten alkoholin ja päihteiden käyttö (%)

1a "Olen huolissani omasta/läheisten alkoholin/päihteiden käytöstä" (%)

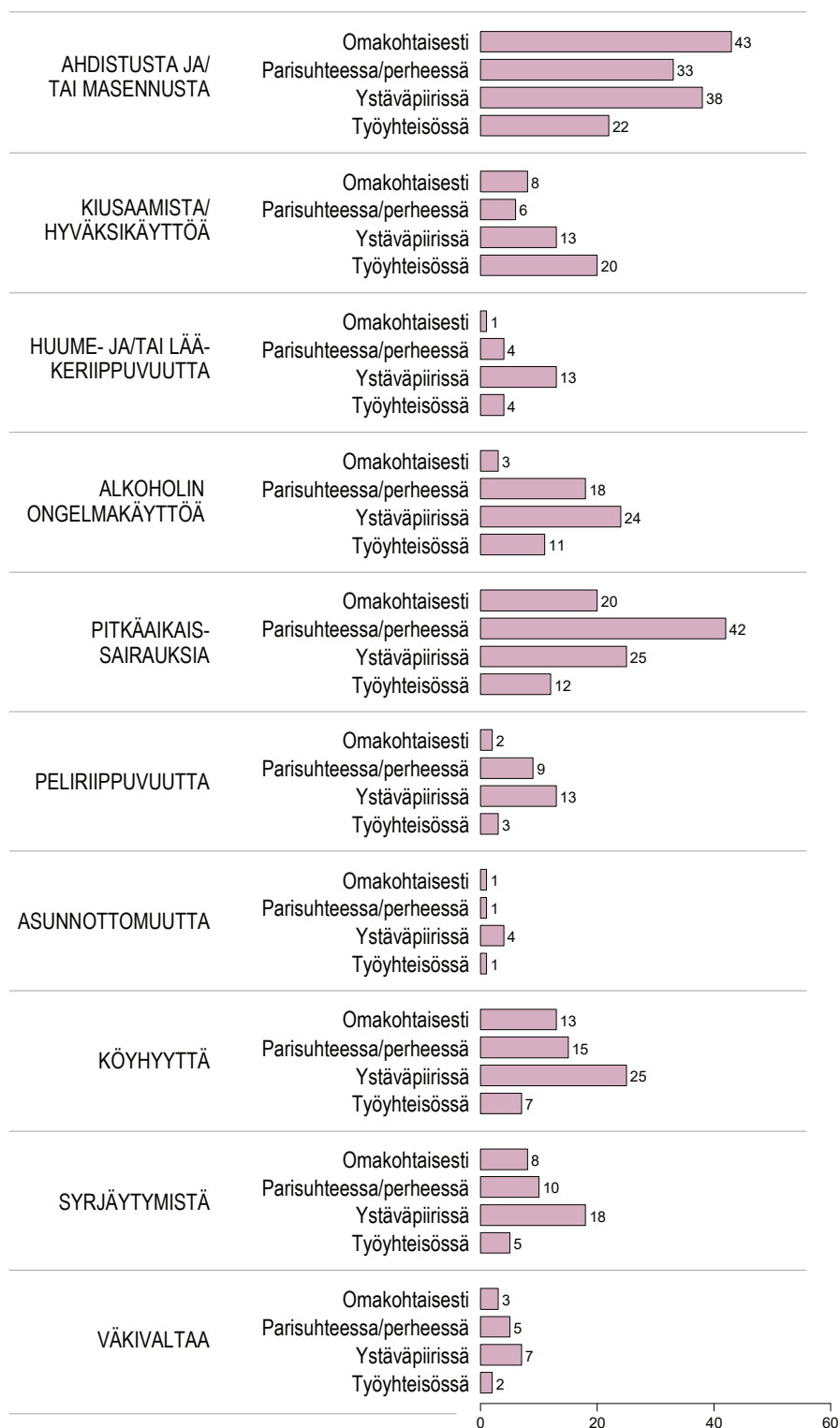
1b "Oma/läheisten alkoholinkäyttö on lisääntynyt koronapandemian aikana" (%)

Alkoholin ongelmakäytön lisäksi suomalaiset kohtaavat monia muitakin vakavia ongelmia: riippuvuuksia, sairautta, köyhyyttä, hyväksikäyttöä

ja väkivaltaa. Ahdistusta tai masennusta on oma-kohtaisesti kokenut 43 prosenttia suomalaisista (Kuvio 2).

KUVIO 2. Missä määrin on viime vuosien aikana ollut tekemisissä seuraavien ilmiöiden kanssa omakohtaisesti tai muualla elämänpäiirissään: onko kokenut/nähty (osuus vastauksen antaneista*, %)

* Osuuksissa ei ole mukana joukko, joka on vastannut "ei osaa/halua sanoa".

Nuorista aikuisista, eli 18–35-vuotiaista, lähes kaksi kolmesta (64 %) on kokenut omakohtaisesti ahdistusta tai masennusta (ks. Kuvioliite). Nuorten mielenterveyden häiriöt ovat tutkitusti yleisiä. Vuonna 1987 syntyneistä joka kolmas oli saanut joko psykiatrisen diagnoosin tai ostanut psyykenlääkkeitä 25 ikävuoteen mennessä.³

Valtaosa nuorista on kokenut ahdistusta.

Kiusaamista tai hyväksikäyttöä havaitaan useimmin työyhteisössä, jossa joka viides (20 %) on viime vuosien aikana selkeästä nähty. Sen sijaan köyhyyttä (7 %) ja syrjäytymistä (5 %) kohdataan työyhteisössä vain harvoin, mikä voi kertoa siitä, että työssäkäyvät ovat Suomessa harvoin pienituloisia. Vastaavasti työttömien vastaajien joukossa köyhyys ja syrjäytyminen ovat selvästi yleisempiä kuin muissa sosioekonomisissa ryhmissä, sillä näitä ongelmia on työttömistä omakohtaisesti kokenut 36 prosenttia (ks. Kuvioliite).

Ystäväpiirissään suomalaiset törmäävät myös moniin muihin ongelmiin. Suomalaisista 13 prosenttia kertoo kohdanneensa ystäväpiirissään huume- tai lääkeriippuvuutta sekä peliriippuvuutta. Köyhyyttä on ystäväpiirissään kohdannut joka neljäs (25 %), syrjäytymistä lähes joka viides (18 %). Asunnottomuutta tulee vastaan vain hyvin harvoin, mutta väkivaltaa on kohdannut parisuhteessa tai perheessään viisi prosenttia suomalaisista, ystäväpiirissään vain hieman useampi (7 %).

Pitkäaikaissairaudet ovat ahdistuksen ja masennuksen ohella ongelmista tutuimpia. Joka viidennelle (20 %) pitkäaikaissairauksia on osunut omalle kohdalle, yli kahdelle viidestä (42 %) perhepiiriin. Omalle kohdalle pitkäaikaissairaus on odotetusti osunut muita useammin eläkeläisten joukossa (41 %) sekä työttömillä vastaajilla (36 %).

Alkoholi-ongelma on yhteydessä muihin ongelmiin

Ongelmat näyttävät kyselyn perusteella kasautuvan hyvin voimakkaasti. Perhepiirissään alkoholin ongelmakäyttöön törmänneet ovat neljä kertaa keskimääräistä useammin kohdanneet perheessään myös huume- tai lääkeriippuvuutta ja kolme kertaa useammin väkivaltaa sekä kiusaamista tai hyväksikäyttöä (Kuvio 3).

Peliriippuvuutta, köyhyyttä ja syrjäytymistä esiintyy alkoholi-ongelmaisissa perheissä ja pari-

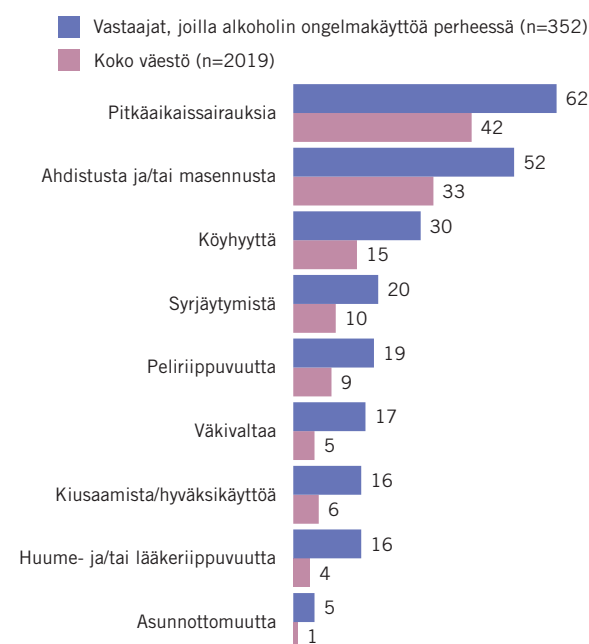
suhteissa kaksi kertaa koko väestöä todennäköisemmin. Myös pitkäaikaissairaudet sekä ahdistus ja masennus osuvat alkoholi-ongelmista kärsivään perhepiiriin puolitoista kertaa todennäköisemmin kuin koko väestöllä.

Jos perhepiirissä on alkoholin ongelmakäyttöä, lähes neljässä tapauksessa kymmenestä perheessä on vähintään kolme muutakin kysytyistä vaikeuksista. Sen sijaan niissä tapauksissa, joissa perhepiirissä ei raportoida alkoholin kanssa ongelmia, vain noin yksi kymmenestä kohtaa perheessään kolmea muuta ongelmaa.

Monet vaikeudet näyttävätkin kasautuvan juuri alkoholin ongelmakäytön ympärille. Vaikka syyseuraussuhdetta ei usein olemassa olevan tutkimustiedon perusteella voi osoittaa, näyttäisi päihdeongelmaan puuttuminen olevan usein perusteltua myös muiden ongelmien lieventämiseksi.⁴

Päihdeongelmiin puuttumista näyttää kuitenkin yhä rajoittavan niiden hyssyttely; alkoholin käyttöä pidetään yksityisasiana. Alkoholi-ongelmista vaietaan, niitä siedetään ja niihin yritetään puuttua vasta, kun ongelmakäyttö seurauksineen on edennyt jo pitkälle.

KUVIO 3. Missä määrin on viime vuosien aikana ollut tekemisessä seuraavien ilmiöiden kanssa parisuhteessa/perheessä (% vastaajista)

Lähde: Arvo- ja asennetutkimus ja EVAn laskelmat..

Hyssyttely vaikeuttaa ongelman hoitamista

Puolet suomalaisista (50 %) on sitä mieltä, että alkoholiongelmia hyssyttellään suomalaisilla työpaikoilla ja laajemminkin yhteiskunnassa (Kuvio 4a). Osuus on laskenut viiden vuoden takaisesta ja

väitteen suhteen epävarmojen osuus on kasvanut. Eri mieltä on edelleen joka neljäs (24 %).

Alkoholi on myös nautintoaine.

Suomalaisten arviolle hyssyttelystä löytyy tukea tutkimuksista, joiden mukaan alkoholin ongelmakäytön ottaminen puheeksi koetaan vaikeana sekä työpaikoilla että terveydenhuollossa, vaikka varhaista puuttumista pidetään toimivana ja kustannustehokkaana keinona vähentää alkoholiongelmia.⁵

Yksi syy vaikeuteen puuttua alkoholin ongelmakäyttöön liittyy siihen, että alkoholijuomat ovat paljon muutakin kuin vain ongelmien lähde ja sääntelyn kohde. Ne ovat myös nautintoaineita, jotka ovat olennainen osa ruoka-, tapa- ja juhlakulttuuria ja joiden valmistus, anniskelu ja myynti ovat tärkeitä elinkeinoja. Kehitys kulkee kohti aiempaa vapaampaa alkoholikulttuuria (ks. laatikko *Alkoholikauppaan toivotaan lisää kilpailua* seuraavalla sivulla). Halu pitää kiinni alkoholin aiheuttamasta nautinnosta saattaa lisätä hyssyttelyä.

Silti vain 31 prosenttia suomalaisista allekirjoittaa väitteen, että alkoholista puhutaan liikaa ongelmiin keskittyen ja unohtaen, että se tuot-

taa myös nautintoa ja hyvinvointia (Kuvio 4b). Eri mieltä on puolet (48 %).

Naiset suhtautuvat alkoholiin selvästi miehiä kriittisemmin, mikä saattaa johtua osin siitä, että naiset kohtaavat parisuhteessa tai perheessä selvästi miehiä useammin alkoholin ongelmakäyttöä (Kuvioliite).

Vaikka alkoholiongelmat eivät ole suomalaisille vieraita, niitä ei usein omalla kohdalla myönnetä. EVAn Arvo- ja asennetutkimuksessa erityisesti miehet näyttävät aliarvioivan omaa ongelmakäyttöään, sillä sekä miehistä että naisista vain kolme prosenttia arvioi kokeneensa alkoholin ongelmakäyttöä omakohtaisesti (ks. Kuvioliite).

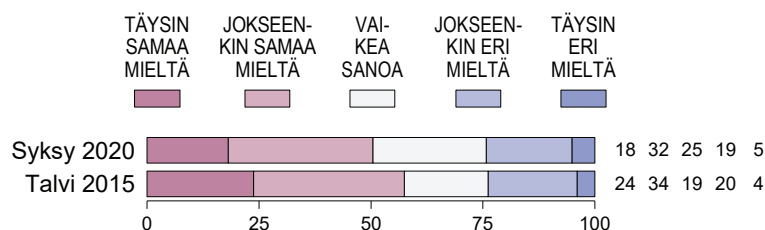
Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tekemän juomatapatutkimuksen mukaan alkoholin riskikäyttö on kuitenkin tätä yleisempää. Vähintään 13 prosenttia suomalaisista käyttää alkoholia niin paljon, että heillä on kohonnut pitkäaikaisten terveyshaittojen riski. Heistä kuitenkin selvästi yli puolet pitää itseään kohtuukäyttäjänä.⁶ Vakavin ongelmakäytön muoto, alkoholiriippuvuus, koskettaa noin kahdeksaa prosenttia miehistä ja kahta prosenttia naisista.⁷

Valtavat kustannukset yhteiskunnalle

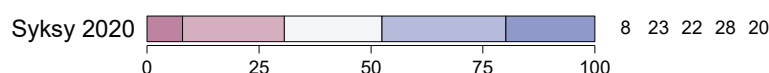
Alkoholiongelmien laajuuden valossa on ristiriitaista, että alkoholin hankkimiseen toivottaisiin lisää vapautta. Kolmasosa väestöstä (32 %) oli EVAn vuoden 2018 Arvo- ja asennetutkimuksen mukaan sitä mieltä, että vapautta hankkia ja

KUVIO 4. Alkoholiongelman hyssyttely ja hyödyt

4a "Alkoholiongelmia hyssyttellään suomalaisilla työpaikoilla ja laajemminkin yhteiskunnassa" (%)

4b "Alkoholista puhutaan liikaa ongelmiin keskittyen ja unohtaen, että se tuottaa myös nautintoa ja hyvinvointia" (%)

kuluttaa alkoholia on liian vähän ja liiallisena saatavuutta piti vain viidennes (18 %)⁸

Yhteiskunnallisesti alkoholiongelma tulee meille hyvin kalliiksi. Alkoholihaittojen kokonaiskustannuksia ei kuitenkaan ole kattavasti arvioitu sitten

1990-luvun alun, mikä tarkoittaa, etteivät suomalaiset edes voi hahmottaa kustannusten suuruutta.⁹

Päihdehaitat aiheuttavat joka tapauksessa vuosittain merkittäviä kustannuksia yhteiskunnalle.

Huumausaineiden sekä lääkkeiden väärinkäytön lisääntymisestä huolimatta suurimmat kustannukset tulevat alkoholihaitoista.

THL:n arvion mukaan vuonna 2016 alkoholin ja huumausaineiden käytöstä aiheutui yhteiskunnalle noin 1,2 miljardin euron kustannukset.¹⁰ Mukana on kuitenkin vain suoria kustannuksia, eikä esimerkiksi tuotannon menetyksiä ole laskelmassa arvioitu. Suurimmat suorat kustannukset tulevat sosiaalihuollosta (suurin erä on lastensuojelu), järjestyksestä ja turvallisuudesta sekä eläkkeistä ja sairauspäivärahoista. Ehkäisevän päihdetyön osuus suorista kustannuksista on häviävän pieni, noin prosentti.¹¹

Alkoholiriippuvaisilla on verrattaessa vähän alkoholia käyttäviin peräti nelinkertainen todennäköisyys päätyä työkyvyttömyyseläkkeelle mielenterveyden häiriön perusteella muun muassa siksi, että alkoholin käyttö aiheuttaa masennusta.¹²

Ruotsissa päihdehaittojen kokonaiskustannuksia on pyritty laskemaan laajemmin, ja kustannukset nousevat vuonna 2011 tehdyn arvion mukaan jopa 150 miljardiin kruunuun.¹³ Puolet pienemmässä Suomessa sama mittakaava tarkoittaisi yli seitsemää miljardia euroa. Laskelmiin liittyy suurta epävarmuutta erityisesti siksi, että suurin osa päihdehaitoista näyttäisi olevan epäsuoria kustannuksia.

OECD:n yhteenvedon mukaan työntekijöiden haitallinen alkoholinkäyttö aiheuttaa alkoholihaittojen kustannuksista valtaosan menetettynä tuotantona, kun poissaolot työstä, työskentely vajaakuntoisena, työttömyys sekä ennenaikaiset kuolemat vähentävät tuotantoa. Tämän haitan OECD arvioi olevan noin prosentin luokkaa suhteessa talouden kokoon, eli Suomen mittakaavassa yli kaksi miljardia euroa.¹⁴

Tutkimuskirjallisuuden perusteella on arvioitu, että korkean tulotason maissa pelkästään alkoholihaittojen suorat kustannukset sekä tuotannonmenetykset ovat keskimäärin noin 1,4–2,7 prosenttia bruttokansantuotteesta, mikä Suomen tapauksessa tarkoittaisi noin 3–6 miljardia euroa vuosittain.¹⁵ Vaikka lukuihin on syytä suhtautua vain karkeina arvioina, ja niitäkin on tehty vain muutamassa maassa, näyttää kustannuslaskelmissa pelkkiin suoriin kustannuksiin rajoittuminen tutkimuskirjallisuuden valossa äärimmäisen ongelmalliselta, sillä kustannuksista 50–70 prosenttia on epäsuoria kustannuksia.

Alkoholikauppaan toivotaan lisää kilpailua

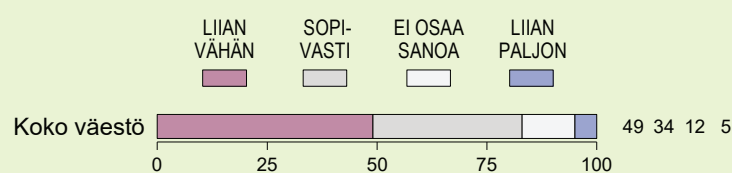
Puolet suomalaisista (49 %) on sitä mieltä, että alkoholikaupan alalla on Suomessa nykyisin liian vähän kilpailua (Kuvio 5). Kolmasosan (34 %) mielestä kilpailua on sopivasti ja viiden prosentin mielestä liian paljon.

Alkoholituotteiden vähittäiskauppa on nykyisellään kilpailullista korkeintaan 5,5 tilavuusprosenttia etanolia sisältävien tuotteiden osalta, mutta sitä väkevempien tuotteiden myyn-

tioikeus on pääsääntöisesti vain valtion monopolilla Alkolla. Siten kysymyksen voi tulkita tarkoittavan käytännössä Alkon monopolin purkamista.

Erityisesti kokoomuksen (69 %), perussuomalaisten (65 %) ja Liike Nytin (72 %) kannattajat pitävät nykyistä kilpailua alkoholikaupassa liian vähäisenä.

KUVIO 5. Onko Suomessa eri aloilla nykyisin kilpailua liian vähän, sopivasti vai liian paljon: alkoholikauppa (%)

Lähde: EVAn Arvo- ja asennetutkimus, syksy 2019.

On selvää, että noin 1,5 miljardin alkoholiverokertymä ei riitä Suomessa kattamaan kuin alkoholihaittojen suorat kustannukset. Veronkorotus saattaisi sekä lisätä kertymää että vähentää haittoja, joskin myös lisätä matkustajatuontia, joka haittojen ohella aiheuttaa myös verovajetta. Sinänsä alkoholivero kuuluu EVAn Arvo- ja asennetutkimusten perusteella vähiten vastustettujen verojen joukkoon, sillä puolet suomalaisista olisi valmiita nostamaan sitä.¹⁶

Suomen eurooppalaistuvat nuoret

Vaikka tilastot alkoholin ongelmakäytöstä sekä merkittävät alkoholihaittakustannukset näyttävät synkiltä, 2000-luvulla kehitys on kääntynyt valoisammaksi. Raittiiden nuorten osuus on kasvanut selvästi sekä 15–19-vuotiailla että 20–29-vuotiailla.¹⁷

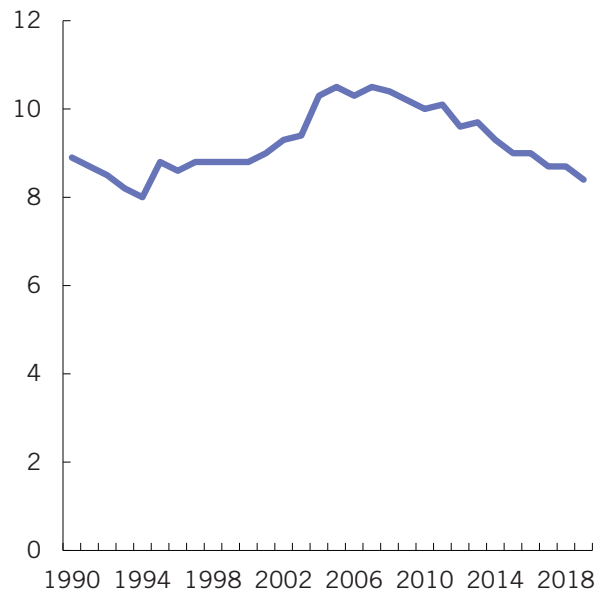
Myös nuorten humalahakuinen juominen sekä päivittäinen tupakointi ovat selvästi vähentyneet, eikä pieni lisäys nuuskan käytössä tai kannabisko-keiluissa muuta kokonaiskuva entistä päihhteettömämmistä nuorista.¹⁸ Nuoret aikuiset suhtautuvat myös aiempaa kriittisemmin humaltumiseen vain viattomana tapana pitää hauskaa.¹⁹

Alkoholin kokonaiskulutus kääntyi Suomessa laskuun vuonna 2008, eivätkä edes vuoden 2018 alkoholin saatavuutta helpottaneet uudistukset kääntäneet kulutusta nousuun.²⁰ Vuodesta 2007 alkoholin henkeä kohti laskettu kokonaiskulutus oli vuoteen 2019 mennessä laskenut 20 prosenttia (Kuvio 6). Alkoholikuolemista sen sijaan nähtiin pieni nousu vuonna 2018 noin vuosikymmenen jatkuneen laskun jälkeen.²¹

Nuoriso ei siis ole pilalla, ja koko Suomen mitataavassa alkoholikulttuuri on menossa oikeaan suuntaan. Samaan aikaan sekä sääntelyä kevennetään että kulutus laskee. Positiivista kehitystä on syytä ruokkia puhumalla yhä avoimemmin alkoholin riskikäytön haitoista niin yksilötasolla kuin yhteiskunnassakin eikä hyssytellä alkoholi-ongelmia.

Ongelmiin puuttuminen varhaisessa vaiheessa esimerkiksi työterveyshuollossa on kustannustehokas tapa vähentää alkoholihaittoja.²² Kun ongelmakäyttöä ja alkoholihaittoja saadaan kuriin, myös myyntiä voidaan edelleen vapauttaa.

KUVIO 6. Alkoholin kokonaiskulutus henkeä kohti Suomessa 1990–2019 (litraa 100 % alkoholina)

Lähde: THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005–2021.

VIITTEET

- 1 Metelinen (2020).
- 2 Oksanen ym. (2020).
- 3 Ristikari ym. (2016).
- 4 Keinänen (2006).
- 5 Bennett ym. (2016) sekä Peräkylä ja Sorjonen (1997).
- 6 Mäkelä ym. (2018).
- 7 Nykopp (2015).
- 8 Haavisto (2018).
- 9 Salomaa (1993) ja Jääskeläinen (2016).
- 10 Jääskeläinen ja Virtanen (2020).
- 11 Jääskeläinen (2012).
- 12 Kaila-Kangas ym. (2016).
- 13 Larsson ym. (2011).
- 14 OECD (2015).
- 15 Rehm ym. (2009).
- 16 Haavisto (2019).
- 17 Härkönen ym. (2017) ja Ohisalo ym. (2015).
- 18 Raitasalo ja Härkönen (2019).
- 19 Mäkelä ym. (2018).
- 20 THL (2020).
- 21 Tilastokeskus (2019).
- 22 Valtiontalouden tarkastusvirasto (2008).

LÄHTEET

- Bennett, H., Hakkarainen, P. ja Tourunen, J. (2016). Työelämä ja alkoholin haitat, A-klinikkasäätiön raporttisarja, 64.
- Haavisto, I. (2018). Suomalaiset haluavat lisää vapautta yrittämiseen, asumiseen ja maankäyttöön, EVA Artikkelit, <https://www.eva.fi/blog/2018/08/24/suomalaiset-haluavat-lisaa-vapautta-yrittamiseen-asumiseen-ja-maankayttoon/> (haettu 12.1.2021).
- Haavisto, I. (2019). Huolettomien hallitus, EVA Analyysi No 70.
- Härkönen, J., Savonen, J., Virtala, E. ja Mäkelä, P. (2017). Suomalaisen alkoholin käyttötavat 1968–2016: Juomatapatutkimusten tuloksia, THL.
- Jääskeläinen, M. (2012). Päihdehaittakustannukset, THL.
- Jääskeläinen, M. (2016). Arvio eräistä alkoholin ja huumeiden käytön aiheuttamista välillisistä kustannuksista Suomessa vuonna 2012, *Yhteiskuntapolitiikka*, 81.
- Jääskeläinen, M. ja Virtanen, S. (2020). Päihdetilastollinen vuosikirja 2019: Alkoholi ja huumeet, THL.
- Kaila-Kangas, L., Hirvonen, L., Hirvonen, M., Kivekäs, T., Koskinen, A., Laitinen, J., Leino-Arjas, P., Perkiö-Mäkelä, M., Remes, J., Härkönen, T. ja Ala-Mursula, L. (2016). Alkoholi ja työkyky suomalaisten väestöaineistojen valossa, TTL.
- Keinänen, A. (2006). Sosiaaliset ongelmat kasautuvat rikollisilla – Haaste, <https://www.haaste.om.fi/fi/index/lehtiarkisto/haaste32006/sosiaalisetongelmatkasautuvatrikollisilla.html> (haettu 4.1.2021).
- Larsson, G., Wiklund, H., Sandlund, M. ja Grönwall, L. (2011). Bättre insatser vid missbruk och beroende: Individens, kunskapen och ansvaret, Statens Offentliga Utredningar.
- Metelinen, S. (2020). Sisukkaina savottaan, EVA Analyysi No 82.
- Mäkelä, P., Härkönen, J., Lintonen, T., Tigerstedt, C. ja Warpenius, K. (2018). Näin Suomi juo: Suomalaisen muuttuvat alkoholin käyttötavat, THL.
- Nykopp, J. (2015). 13 faktaa: Alkoholi-riippuvuuden hoito, Potilaanlääkärilehti.fi, <https://www.potilaanlaakarilehti.fi/uutiset/13-faktaa-alkoholiriippuvuuden-hoito/> (haettu 4.1.2021).
- OECD (2015). Tackling Harmful Alcohol Use: Economics and Public Health Policy (F. Sassi, Toim.), OECD.
- Ohisalo, M., Laihiala, T. ja Saari, J. (2015). Huono-osaisuuden ulottuvuudet ja kasautuminen leipäjonoissa, *Yhteiskuntapolitiikka*, 80(5), 435–446.
- Oksanen, A., Savolainen, I., Savela, N. ja Oksa, R. (2020). Psychological Stressors Predicting Increased Drinking During the COVID-19 Crisis: A Longitudinal National Survey Study of Workers in Finland, *Alcohol and Alcoholism*, agaa124.
- Peräkylä, A. ja Sorjonen, M.-L. (1997). Miten yleislääkärin vastaanotolla puhutaan alkoholista? <https://www.duodecimlehti.fi/duo70476> (haettu 4.1.2021).
- Raitasalo, K. ja Härkönen, J. (2019). Nuorten päihteiden käyttö ja rahapelaaminen, ESPAD-tutkimus 2019.
- Rehm, J., Mathers, C., Popova, S., Thavorncharoensap, M., Teerawattananon, Y. ja Patra, J. (2009). Global burden of disease and injury and economic cost attributable to alcohol use and alcohol-use disorders, *The Lancet*, 373(9682), 2223–2233.
- Ristikari, T., Törmäkangas, L., Lappi, A., Haapakorva, P., Kiilakoski, T., Hautakoski, A., Pekkarinen, E. ja Gissler, M. (2016). Suomi nuorten kasvuympäristönä, Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisu, 101, 113.
- Salomaa, J. (1993). Alkoholiverot laahaavat haittakustannusten perässä, *Alkoholipolitiikka*, 58(3).
- Tilastokeskus (2019). Suomen virallinen tilasto. 4. Alkoholin käytön aiheuttamat kuolemat lähes edellisvuoden tasolla, Tilastokeskus, https://www.stat.fi/til/ksyyt/2019/ksyyt_2019_2020-12-14_kat_004_fi.html (haettu 4.1.2021).
- THL (2020). Alkoholijuomien kulutus 2019: Alkoholin kokonaiskulutus väheni 3,9 prosenttia, <https://www.julkari.fi/handle/10024/139553> (haettu 4.1.2021).
- Valtiontalouden tarkastusvirasto (2008). Työterveyshuolto ja alkoholi-haittojen ehkäisy, Valtiontalouden tarkastusviraston toiminnantarkastuskertomus 177/2008.

Näin kysely tehtiin

Tulokset perustuvat 2 019 henkilön antamiin vastauksiin. Tulosten virhemarginaali on koko väestön tasolla 2–3 prosenttiyksikköä kumpaankin suuntaan. Tiedot kerättiin 16.–28.10.2020. Vastaajat edustavat koko maan 18–79-vuotiasta väestöä. Aineisto on kerätty Taloustutkimuksen internetpaneelilla ja painotettu edustamaan väestöä iän, sukupuolen, asuinalueen, koulutuksen, ammatin tai aseman, toimialan ja puoluekannatuksen mukaan. Aineiston tilastollisen jatkoanalyysin on tehnyt Yhdyskuntatutkimus Oy, joka on laatinut myös tulosgraafikan. Tulokset ja niiden tarkemmat väestöryhmittäiset erittelyt löytyvät EVAn kotisivuilta. EVAn Arvo- ja asennetutkimuksia on tehty vuodesta 1984. Tuloksiin voi tutustua osoitteessa: www.eva.fi/arvopankki.

EVA Analyysin *Hyssyttelyn hinta* kirjoittaja

EVA:n ekonomisti
SANNA KURRONEN

ELINKEINOELÄMÄN VALTUUSKUNTA

Elinkeinoelämän valtuuskunta EVA on elinkeinoelämän ajatuspaja, jonka tavoitteena on edistää yhteiskunnan pitkän aikavälin menestystä. EVA toimii elinkeinoelämän ja yhteiskunnan vaikuttajien kohtaamispaikkana.

EVA tuottaa tietoa ja uusia näkökulmia julkiseen keskusteluun.

EVA Analyysit ottavat kantaa ajankohtaisiin kysymyksiin ja tarjoavat ratkaisuja yhteiskunnallisiin ongelmiin.

Analyytit löytyvät EVA:n kotisivuilta www.eva.fi.

ISSN 2342-0774 (Painettu) • ISSN 2342-0782 (PDF)